

'Tökezleyerek ilerliyoruz'

Colum McCann, Philippe Petit'nin 1974'te İkiz Kuleler arasında, halat üstündeki yürüyüşünden hareketle pek çok hayatla paralellik kuruyor. "Dönsün Koca Dünya", New York'un 1970'lerdeki sancılı günlerini hem eğlenceli hem de hüzünlü bir dille anlatıyor.

□ Ali BULUNMAZ

Philippe Petit, 7 Ağustos 1974 günü, henüz inşaat halindeki İkiz Kuleler arasında halat gerip bir yürüyüş gerçekleştirdi. Bu ne ilkti ne de son olacaktı: Notre Dame Katedrali'nin iki kulesi arasındaki adımlarından sonra İkiz Kuleler ve arkasından Büyük Kanyon'da da benzerini yaptı. Petit'nin hayatı ve eylemleri [kitaplara](#) ve sinemaya konu olmuştu; bunlardan biri Türkçeye de çevrilen ve kendini anlattığı *İp Cambazı*'ydi (Çeviren: İsmail Yerguz, Sel Yayıncılık, 2006). Colum McCann, Petit'nin tehlikeli ama büyük ses getiren gösterisini, herkeste değişik yansımalar yaratan bir olay olarak yansıtıyor.

HERKESİN GÖZÜNE SOKULAN BEDEN

1970'lerin New York'u söz konusu olunca kentte yaşayan ve yaşananları, o dönemin siyasi ve sosyal ortamından ayrı düşünmek mümkün değil. Farklı farklı kümelenmeler gibi görünse de insanların hayatı bir şekilde keşişbiliyor. Cambazı bakanlar, korsan gösterinin tadını çıkarırken aslında bir biçimde yan yana geliyor. McCann'ın,

Dönsün Koca Dünya'da yakaladığı ve bize anlatmaya uğraştığı şey bu.

McCann, romanda sadece Petit'nin İkiz Kuleler arasındaki yürüyüşünün gerçekliğinden, geri kalanların kurmaca olduğundan bahsediyor. Petit'nin eylemi, şehrin olağan akışı içinde tatlı bir karmaşa yaratıyor. İnsanların aklına bir sürü slogan geliyor ve Petit'nin yaptığının bir protesto mu yoksa şirket reklamı mı olduğu tartışılıyor. Belki de maceraperest bir adamın yürüyüşü, o kadar. Fakat attığı her adımın sonsuz bir heyecan yarattığı kesin.

New York sokaklarında o dönem kimler mi var? Serseriler, fahişeler, işine yetişmeye uğraşan kafası meşgul beyaz yakalılar, evsizler, Vietnam İşgali'ni ve Nixon'ı protesto edenler... Elbette göçmenler; İtalya, Brezilya, Orta Amerika ve İrlanda'dan gelenler. Gelip de ne olduğunu şaşırın ya da kimliğini bulmaya çalışanlar, fotoğraflarla ölümlerini hayatta tutmaya çabalayanlar veya yeni bir Picasso ve Miro olmak için didinen ressamlar.

McCann'ın, o günlerin "popüler" konusu Vietnam İşgali'ne bir şekilde dahil olmak isteyenlere değinmesi ise kaçınılmaz. "Savaş

McCann, Petit'nin yürüdüğü halattaki halini de onun altında olup bitenleri etkileyici bir dille anlatıyor.

hakkında bilmen gereken tek şey oğlum: Gıtme" diyen annenin sözleri her şeyi özetliyor. Bu arada Petit, gerdiği halat üzerinde adımlarına devam ediyor, aşağıda ise yorumlar muhtelif: Bu [sanat](#) değil, reform değil, doğaötesi veya ölüme meydan okuma değil; bu, beden ve zihinle gökyüzünde beliren bir yalnızlık. Beden, herkesin gözüne sokuluyor ve ölümlü performans burun buruna getiriliyor. Tüm ölüm listelerini altüst eden bir aktivite. Böyle düşünenler hiç de az değil. Aslında bunca yorum karşın, gözünüzdeki adam çokça merak uyandırıyor. Nixon istifa ediyor, Amerika'nın kimyası değişiyor ve o adam; Petit, metrelerce yüksekte olmasına rağmen bunların farkında.

"SIRADAN" HAYATLAR

McCann'ın [kitaptaki](#) en önemli esprisi farklı hayatları Petit'nin yürüdüğü halatın altına toplamak. Hemen hepsinin ortak noktası, o yürüyüş anında orada yer alsalar da almasalar da, Petit'nin olduğu yerde bir biçimde bulunmak isteği ya da hiç değilse bunu aklından bir saniye bile geçirmesi. Bir piyanist veya bilgisayar programcısı, kendine itiraf etmese de Petit'nin yaşadığı hazzı tatmayı ve sunduğu izinsiz gösteriyi tekrarlayabilmeyi umuyor.

New York'un kaotik ortamında git gide olağan hale gelen, ABD'nin o zamanki güvenlik anlayışı ve Soğuk Savaş'la palazlanan korku atmosferi, ister istemez pek çok ayrıntıyı ve hayatı keşiştiriyor. McCann'ın, dokunaklı ve yer yer nüktelerle sarılı anlatımında bu birbirine dokunuşları görüyorsunuz: Kısacası ipin altı gibi aslında üstü de acı ve ironiyle dolu: "Ayağa batışında, kolların zonklayışında, boğazın kuruluşunda, sırtığın ağırlığında..." Acıyı yok edip hazzı hissetme arayışı, baş dönmesini ve denge kaybını engelliyor. "Zamanın olmadığı nokta", herhalde böyle bir şey. Son derece cüretkâr, yansıtıcı ve geçmişi hesaba katmayan heykele benzeyen bir ip cambazı; tıpkı New York'un kendisi gibi.

McCann, romanın bir yerlerinde New York'un ruhunu ve zihnini silkeleyerek kısa süreli kendine gelişlerinden bahsediyor. Petit'nin yürüyüşü onlardan biri: Olağan New York gününe renk katan bir gösteri; kaçak yapılması ve desteklensin desteklenmesin, herkesin ilgisini çekmesi de cabası.

Fahişelerle yaşayan bir rahip, Vietnam'da savaşmış bir gazi, sokaklarda sürten bir aylak, ressam, müzisyen ya da bir şirket çalışanının hayatı çok hikâye barındırır. Birisi, olmadık bir yere bir halat gerer ve metrelerce yüksekte yürür, o "sıradan" hayatlar hareketlenir. McCann işte bunu etkileyici biçimde anlatıyor. "Dünya dönüyor, biz tökezleyerek ilerliyoruz" cümlesi de o anlatımı zirveye taşıyor. Halatın üstünde yürüyen adam ve onun altında, deyim yerindeyse feleğin çemberinden geçen insanlar: McCann'ın çizdiği ve 1974'e ait New York tablosu bu. ■

alibulunmaz@cumhuriyet.com.tr

Dönsün Koca Dünya/ Colum McCann/ Çeviren: Kıvanç Güney/ Yapı Kredi Yayınları/ 366 s.